

Pierwodruk : Wieleść w Jedności Jedność w wielości. W 300 rocznicę Narodzin Masonerii Spekulatywnej, Kraków 2022 s. 243-264.

Polskie współczesne czasopiśmiennictwo wolnomularskie 1992-2017: szkic historyczno – prasoznawczy

Bogumił M. Woźniakowski

(Kraków)

Streszczenie:

W tekście prezentuje się współczesną prasę wolnomularską w Polsce w ujęciu historyczno-prasoznawczym. Szczegółowo omawia periodyki: „Ars Regia”, „Wolnomularz Polski”, „Biuletyn Droit Humain Więzy”, „Atena” i „Nowa Atena” oraz „Red Mountain Pass”.

Słowa kluczowe: Prasa wolnomularska, Polska, Ars Regia, Wolnomularz Polski

W XIX w. niemiecki księgarz i wydawca Josef Gabriel Findel (1828-1905) określił, iż celem i zadaniem prasy wolnomularskiej jest:

*[...] czuwanie nad wewnętrznym i zewnętrznym życiem związku, pośredniczenie w wymianie myśli światłych i doświadczonych braci, podawanie do ogólnej wiadomości ruchów i dążeń wewnątrz bractwa, oświecenie wszystkich o istocie i historii masonerii, wszechstronne ożywianie i pobudzanie do działania i tym samym ustrzeżenie związku przed leniwym bezruchem i wyparowaniem ducha, w końcu utrzymanie rozproszonych i żyjących w diasporze braci w żywej i owocnej wspólności z całym bractwem [...]*¹.

W swojej trzechsetletniej historii, nawet w latach swego największego rozkwitu na przełomie XVIII/XIX w., masoneria polska nie miała ani jednego całkowicie własnego czasopisma. Niemniej wolnomularze aktywnie współpracowali z ukazującą się prasą i na jej łamach próbowali przedstawiać swój punkt widzenia na otaczającą rzeczywistość jak też kładli podwaliny pod nowoczesne dziennikarstwo².

O regularnym polskim czasopiśmiennictwie wolnomularskim możemy mówić dopiero od przełomu ustrojowego 1989/1990, kiedy na rynku prasowym w odstępnie jednego roku ukazały się dwa tytuły - „Ars Regia” (1992) oraz „Wolnomularz Polski” (1993), skierowane

---

¹ Cyt. za: A. Karpowicz, *Niemieckie czasopisma wolnomularskie. Zarys historii*. Część 1., „Ars Regia” 1994 nr 1, s. 105.

² Zob.: B. Woźniakowski, *Przyczynek do dziejów polskiego czasopiśmiennictwa wolnomularskiego*, „Ars Regia” 2008/2009 nr 18, s.175-185 (w niniejszym artykule wykorzystano fragmenty tej publikacji odnoszące się do stanu czasopism wolnomularskich do r. 2000); K. Czok, *Prasa związana z wolnomularstwem w dwudziestoleciu międzywojennym na przykładzie periodyku „Epoka”*, Dąbrowa Górnicza 2012 (także recenzja Krzysztofa Woźniakowskiego, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2012 z. 2, s.117-121); M. Pietkiewicz, *Prasa wolnomularska w Polsce*, „Forum Politologiczne” (wyd. INP UWM w Olsztynie), 2007 t. 5, s.309-317.

do szerokiego kręgu odbiorców. W tym samym czasie, odrodzone po latach loże zaczęły również wydawać własne – przeznaczone do użytku wewnętrznego różnego rodzaju biuletyny.

W oficjalnej prasie na początku lat 90-tych XX w. pojawiły się pierwsze informacje o odradzającym się ruchu wolnomularskim w Polsce. Za pierwszą taką publikację można uznać wywiad z Didierem Sniadachem, przedstawicielem Wielkiego Wschodu Francji, który ukazał się w „Życiu Warszawy” (nr 109 z 12-13 V 1990) przeprowadzony przez wybitnego dziennikarza-reportażystę Olgierda Budrewicza. Tematem rozmowy był m.in. zamiar powołania w Polsce loży powiązanej z tą francuską obediencją. Trzy miesiące później „Gazeta Wyborcza” w nr 180 z 4-5 VIII 1990 r. wydrukowała płatne ogłoszenie, które informowało, że "francuscy wolnomularze zapraszają na spotkanie informacyjne 9 VIII 1990 r. do Klubu Lekarza w Warszawie". W tym samym miesiącu „Sztandar Młodych” w nr 25 z 26 VIII 1990 opublikował rozmowę ze Sniadachem, przeprowadzoną w trakcie spotkania w Klubie Lekarza.

W maju 1991 do Polski przybył Jean Robert Ragache, ówczesny Wielki Mistrz Wielkiego Wschodu Francji. Udzielił on wywiadu, który ukazał się w „Przeglądzie Tygodniowym” w nr 19 z 12 V 1991. Jego wizyta wiązała się z obrzędową inauguracją Loży „Wolność Przywrócona,” placówką Wielkiego Wschodu Francji w Polsce³.

Przełomowym wydarzeniem było wystąpienie w głównym wydaniu „Wiadomości TV” 6 IX 1992 r. Tadeusza Gliwica (1907-1994), Wielkiego Mistrza Wielkiej Loży Narodowej Polski, informujące widzów o wskrzeszeniu Wielkiej Loży. Po nim zabrał głos Jan Winczakiewicz (1921-2012), jej ówczesny Wielki Ekspert i wielokrotny Czcigodny Mistrz paryskiej Loży "Kopernik". Jego wystąpienie skoncentrowane było na omówieniu współczesnych stosunków pomiędzy Kościołem katolickim a wolnomularstwem. Było to pierwsze publiczne oficjalne wystąpienie przedstawicieli "Sztuki Królewskiej" w Polsce po drugiej wojnie światowej⁴.

Wykaz czasopism sporządzono na podstawie zbiorów własnych autora oraz informacji z działającej od września 2005 do września 2015 strony Wirtualny Wschód Wolnomularski

³ „Wolność Przywrócona” to chronologicznie druga loża wolnomularska reaktywowana Polsce. Pierwszą była Loża „Kopernik”, obudzona w lutym 1961 r. a działająca w głębokiej konspiracji do przełomu ustrojowego 1989/1990.

⁴ Kilkadziesiąt lat wcześniej takie publiczne wystąpienie miało miejsce 25 VII 1928 r. na pogrzebie legionisty i malarza Jerzego Edwarda Winiarza (1892-1928), kiedy to Andrzej Strug, w obecności członków rządu powiedział: „Żegnam Cię przyjacielu i bracie jako przewodnik Wielkiej Narodowej Loży, której wiernym byłeś bratem”. Cyt. za: Tadeusz Nasierowski, *Żeromski. Strug, Dąbrowska a psychiatrzy wolnomularze*, Warszawa 1997, s. 98.

<http://www.wolnomularstwo.pl/> czasopisma-archiwum „Wolnomularza Polskiego” (dostęp z dn. 8.11.2013), oraz http://maciejbstepien.com/oldsite/pbw_prasa.html (dostęp z dn. 8.11.2015).

„Ars Regia”

5 września 1992 r. w pałacu w Ciężeniu nad Wartą, w filii Biblioteki Głównej poznańskiego Uniwersytetu Adama Mickiewicza (siedzibie Samodzielnej Sekcji Zbiorów Masońskich - największego zbioru druków masońskich w Polsce)⁵ miała miejsce uroczysta prezentacja pierwszego numeru „Ars Regii” – czasopisma poświęconego myśli i historii wolnomularstwa⁶. Wydarzenie to było związane z odbywającym się międzynarodowym spotkaniem wolnomularzy⁷. Przebieg tej uroczystości został opisany w tekście redakcyjnym w nr 17 „Ars Regii” za r. 2008/2009⁸. W tym samym artykule omówiono także genezę powstania czasopisma.

Trzon zespołu redakcyjnego „Ars Regii” działającego całkowicie społecznie tworzyli: Tadeusz Cegielski – redaktor naczelny, a zarazem inicjator wydawnictwa (historyk UW, od lat zaangażowany w propagowanie wiedzy na temat masonerii, w latach 2000-2003 Wielki Mistrz Wielkiej Loży Narodowej Polski), Włodzimierz Lengauer – historyk UW, Janusz Maciejewski (1930-2011) – historyk literatury, związany z Uniwersytetem Warszawskim oraz Instytutem Badań Literackich PAN a zarazem współtwórca powojennego odrodzonego wolnomularstwa, w latach 1994-1999 Wielki Mistrz Wielkiej Loży Narodowej Polski, Michał Otorowski - historyk kultury, Elżbieta Wichrowska. – historyk literatury UW. Wśród pozostałych członków redakcji wymienić można m.in. Piotra Pazińskiego, Jerzego Rohozińskiego, Krzysztofa Skwierczyńskiego, Krzysztofa Załęskiego (1939-2016) , Annę Marię Bauer, Bartosza Samitowskiego, Waldemara Gniadka - działacza wolnomularskiego, w latach 2007-2011 Wielkiego Mistrza Wielkiego Wschodu Polski.

---

⁵ W 2016 roku władze UAM postanowiły przenieść zbiory do Poznania, do świeżo odremontowanego gmachu po KW PZPR przy ul. Św. Marcina, a sam pałac przekazać skarbowi państwa.

⁶ ISSN 1230-1442. Od nr 1 (2) 1993 a dodatkowo ISBN 83-87676-15-2 (od nr 15/16/2006; podtytuł: Kwartalnik poświęcony myśli i historii wolnomularstwa. Od nr 3/4 (4/5) 1993 wewnątrz podtytuł: "Kwartalnik Fundacji "Sztuka Królewska w Polsce" poświęcony myśli i historii wolnomularstwa. Od nr 1/2 (9/10) 1995/1996 podtytuł: Czasopismo poświęcone myśli i historii wolnomularstwa; wewnątrz podtytuł: Czasopismo Fundacji "Sztuka Królewska w Polsce" poświęcone myśli i historii wolnomularstwa. Od nr 17 (2007/2008) tytuł: Ars Regia. Rocznik; wewnątrz podtytuł: Rocznik poświęcony myśli i historii wolnomularstwa. Błąd w numeracji bezwzględnej w nr 1/2 (9/10) 1995/1996. Powinno być: 1/2 (10/11). Wydawca: nr 1-8/9 Wydawnictwa Fundacji „Historia pro Futuro i Klio sp. o.o, Warszawa; nr 9/10 Wydawnictwo Fundacji Historia Pro Futuro, Warszawa; nr 11/12-20 Klio sp. o.o, Warszawa.

⁷ Na tym spotkaniu powołana została Fundacja Sztuka Królewska w Polsce, późniejszy współwydawca periodyku. Zob.: Kamil Opalski, *Ciążeń 5992*, „Ars Regia” 1993 nr 2, s. 140.

⁸ 15 lat później, „Ars Regia” 2007/2008 nr 17, s. 13-24.

Źródło: archiwum własne

Pierwszy (i zarazem jedyny) zeszyt „Ars Regii” otrzymał dotację Komitetu Badań Naukowych, niestety starania o kolejne dotacje spotkały się z odmową. O jej przyczynach i późniejszych stałych problemach finansowych możemy dowiedzieć się ze wstępu do ostatniego 20 numeru czasopisma, który ukazał się w listopadzie 2013 r.⁹ Od numeru 2, opublikowanego w 1993 r., czasopismo mogło liczyć jedynie na pomoc wydawców. Edytorzy, do 1996 r. oficyna Fundacji „Historia pro Futuro” oraz Spółka z o.o. „Klio”, wraz z prywatnymi osobami wspierającymi pokrywali deficyt czasopisma, sięgający 50%. Aby go zmniejszyć, redakcja przygotowała i rozpropagowała wśród czytelników specjalne cegielki oraz srebrne znaczki. Autor niniejszego tekstu może poszczycić się posiadaniem takiej cegielki o nr 008. Od 1997 do 2013 samodzielnie finansowała edycję czasopisma Spółka „Klio”.

Przez pierwsze 2 lata, tj. w 1993 oraz 1994, czasopismo wychodziło w miarę regularnie jako kwartalnik. W tym czasie dwukrotnie się ukazały także dwa podwójne numery łączone, tj. 1993 nr 3-4 oraz 1994 nr 3-4 (a ogólnej numeracji 8/9). Następną edycja, 1/2 datowana na lata 1995/1996 wyszła w roku 1996 i nosiła ogólną numerację 9/10. Błąd ten, wynikający prawdopodobnie z przerwy wydawniczej, nie został w późniejszych latach sprostowany. Można więc przyjąć, iż w sumie wydanych zostało nie 20, a w rzeczywistości 19 numerów czasopisma. W roku 1997 wyszedł nr 11/12, a kolejny nr 13/14, datowany na

⁹ Dwadzieścia jeden lat później, czyli „nie możemy wspierać bogatej masonerii kosztem biednych uniwersytetów”, „Ars Regia” 2012/2013 nr 20, s. 9-12.

lata 1998/1999 ukazał się w roku 2000. Potem nastąpiła blisko 6-letnia przerwa do roku 2006, kiedy pojawił się na rynku nr 15/16. Od nr 17 datowanego na 2007/2008, wydanym w roku 2008 czasopismo wychodziło już jako rocznik i tak nr 18 datowany 2008/2009 w 2009, nr 19 w 2010 i nr 20 datowany 2012/2013 w listopadzie 2013¹⁰. W sumie w latach 1993 – 2013 wyszło 15 woluminów czasopisma.

W numerze pierwszym zespół tak określił swego odbiorcę:

„Adresujemy je [pismo „Ars Regia”] do wszystkich zainteresowanych tematyką, tak do specjalistów jak i niespecjalistów, do wtajemniczonych i do profanów, do zwolenników, przeciwników i obojętnych. Sądzymy, że każdy z nich znajdzie w „Ars Regia” interesujące dla siebie informacje. Za trudny, przecież możliwy do spełnienia ideał obieramy obiektywizm i fachowość, bezstronność wobec ideowych konfliktów toczących się tak w łonie społeczeństwa, jak i samego wolnomularstwa”¹¹.

Poszczególne zeszyty „Ars Regii” dzieliły się tematycznie na kilka działów, m.in.: „Studia”, „Materiały”, „Polemiki”; „Prezentacje”, „Masonica w Polsce i na świecie”, „Kronika”, „Recenzje, Noty, Zapiski”, „Listy, Opinie, Propozycje”, „Komunikaty, Apele, Sprostowania;”. Każdy zeszyt zawierał dział anglojęzyczny.

Podstawowym działem „Ars Regii” były „Studia”, gdzie prezentowano naukowe opracowania traktujące o historii, podstawach ideowych wolnomularstwa i organizacji pokrewnych. W sumie w ramach tego działu opublikowano 49 tekstów, w tym po kilka autorstwa Tadeusza Cegielskiego, Włodzimierza Lengauera, Ludwika Hassa i Anny Kargol. Dział „Materiały” zawierał najczęściej teksty archiwalne "deski" - czyli wystąpienia wygłaszane na posiedzeniach lożowych, a także artykuły dotyczące bieżącej sytuacji wolnomularstwa. Najwięcej informacji o współczesnym wolnomularstwie umieszczonych było w działach "Kronika" oraz "Masonica w Polsce i na świecie". Ciekawy dział stanowiły „Prezentacje”. Przedstawiono tu m.in. sylwetki Hipolita (1878-1943) i Tadeusza (1907-1994) Gliwiców – znanych działaczy wolnomularskich¹², najwybitniejszego polskiego masonologa Ludwika Hassa (1918-2008)¹³, omówiono działalność "Rotary Club" ¹⁴. Niektóre zeszyty

---

¹⁰ Z czasem czasopismo doczekało się swojej bibliografii zawartości, opracowanej przez Macieja B. Stępnia, dostępnej na jego witrynie internetowej pod adresem <http://maciejbstepien.com/ar.html> . Bibliografia dotyczy nr 1-19.

¹¹ *Od redakcji*, „Ars Regia” 1992 nr 1, s.6.

¹² „Ars Regia” 1993 nr 2 (3), s.107-121.

¹³ „Ars Regia” 1993 nr 1 (2), s. 109-134.

¹⁴ „Ars Regia” 1993 nr 3-4 (4-5), s.155-164.

miały charakter jednotematyczny, często już zapowiedziany na okładce czasopisma, m.in. „Wokół Cagliostro”¹⁵, „Wokół Różokrzyżowców”¹⁶ czy „Wokół Architektury”¹⁷.

Dział „Recenzje, Noty, Zapiski” prezentował najnowszą literaturę wolnomularską oraz ezoteryczną i teozoficzną, jak również książki antywolnomularskie. To właśnie w tym dziale ukazała się najcelniejsza ironiczna recenzja z prymitywnego paszkwilu autorstwa Stefana Krajskiego *Masoneria polska. Fakty, Konteksty. Komentarze*, będąca cytatem z *Wahadła Foucaulta* Umberto Eco:

*Napiszę czy nie - to żadna różnica. I tak szukaliby innego sensu, nawet w moim milczeniu. Tacy już są. Ślepi na objawienie. Ale spróbuj im to powiedzieć. Brak im wiary”*¹⁸.

Cytat ten jest nadal wciąż aktualny, bowiem dotyczy tych wszystkich, którzy w stosunku do wolnomularstwa odnoszą się wyłącznie z pozycji teorii spiskowych.

W „Ars Regii” prowadzono akcję propagandową na rzecz utworzenia Muzeum Wolnomularstwa w Pałacu Dobrzycy w woj. wielkopolskim (oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu). Niestety, z przyczyn czysto politycznych (teorie spiskowe, rozpowszechnione wśród niektórych ugrupowań polskiej prawicy) muzeum takie do dnia dzisiejszego nie powstało.

„Ars Regia” była dostępna głównie w prenumeracie, jak też w niektórych księgarniach naukowych większych miast. Czasopismo pojawiło się również w przestrzeni internetowej, do dziś posiada swoją stronę <http://arsregia.pl/> oraz profil w popularnym serwisie społecznościowym Facebook.

Jak zapowiedział Tadeusz Cegielski – twórca i redaktor naczelny periodyku w tekście *Dwadzieścia jeden lat później, czyli „nie możemy wspierać bogatej masonerii kosztem biednych uniwersytetów”*, Muzeum Historii Polski zwróciło się z propozycją umieszczenia wszystkich zeszytów „Ars Regii” w programie „Otwórz książkę” (www.otworzksiazke.pl). To projekt finansowany z środków Unii Europejskiej i koordynowany przez Bibliotekę Narodową, którego celem jest pełny i bezpłatny dostęp do najważniejszych, wręcz kanonicznych pozycji historiograficznego dorobku ostatnich dwu dekad¹⁹.

---

¹⁵ „Ars Regia” 1997 nr 1-2 (11-12), s. 11-189.

¹⁶ „Ars Regia” 2006 nr 15-16, s. 11-98.

¹⁷ „Ars Regia” 2010 nr 19-20, s. 11-94 oraz 2012/2013 nr 20, s. 13-130.

¹⁸ „Ars Regia” 1994 nr 1(6), s. 146.

¹⁹ „Ars Regia” 2012/2013 nr 20, s.11.

Reasumując należy stwierdzić, iż „Ars Regia”, która w r. 2013 zakończyła niestety swoją egzystencję, była pierwszym w polskiej historiografii naukowym czasopismem poświęconym wyłącznie myśli i historii wolnomularstwa, skierowanym zarówno do zawodowych historyków, jak i osób zajmujących się amatorsko historią. Jej dorobek jest pod tym względem pionierski i bezsprzeczny. Każdy, kto będzie chciał zajmować się zagadnieniami wolnomularskimi, będzie musiał sięgnąć do zamieszczanych tam tekstów. Była również pierwszym z prawdziwego zdarzenia polskim periodykiem wolnomularskim, wypełniającym zadania określone swego czasu przez Josefa Gabriela Findla.

„Wolnomularz Polski”

W lecie 1993 roku ujrzał światło dzienne numer sygnałny drugiego periodyku o tematyce wolnomularskiej, a mianowicie **„Wolnomularza Polskiego”** - Pisma Przyjaciół Sztuki Królewskiej, którego sentencją jest hasło rewolucji francuskiej "Wolność – Równość - Braterstwo"²⁰.

W nocie do czytelników Adam Witold Wysocki (1924-2018) redaktor naczelny oraz Mirosława Dołęgowska- Wysoka – sekretarz redakcji tak zaprezentowali nowy tytuł :

Współczesna masoneria bierze swój początek od spotkania za stołem w starej londyńskiej gospodzie „Pod Gęsią”. Pomysł na wydawanie „Wolnomularza Polskiego” przyszedł nam do głowy, gdy siedzieliśmy w małej warszawskiej knajpce „Hetmańska”. Tam właśnie przy kieliszku staropolskiej doszliśmy do wniosku, iż warto by coraz liczniejszym Przyjaciołom Sztuki Królewskiej w Polsce stworzyć własne pismo. Takie, z którego mogliby się dowiedzieć nie tylko o bogatych dziejach wolnomularstwa w Polsce i na świecie, ale także wymienić między sobą poglądy na temat aktualnych wyzwań współczesności. I tak oto powstał numer sygnałny „Wolnomularza Polskiego”

Potraktujcie go jako zwiastun regularnego miesięcznika, który zamierzamy wydawać z myślą o Was, Drodzy Przyjaciele! Będziemy czynić starania, aby był on pismem możliwie żywym i ciekawym. Prezentującym zarówno historię bractwa ludzi w furtuskach, jak też współczesne problemy, które interesują loże oraz braci masonów i siostry masonki wszystkich rytów i obrządków²¹.

---

²⁰ Le Franc-Maçon Polonais = Polish Free Mason = Polnischer Freimaurer : pismo Przyjaciół Sztuki Królewskiej / red nacz Adam Witold Wysocki 1994-2016; Mirosława Dołęgowska Wysocka 2016 nadal ; Opis fizyczny: 28 cm. ISSN 1231-0115 (od nr 2/1994). Wariant tytułu: Le Franc-Maçon Polonais ; Polish Free Mason ; Polnischer Freimaurer. Wydawca: Nr 1-5 Agencja Promocyjno-Wydawnicza Akacja, Warszawa; nr 6-49? skład i opracowanie graficzne Aleksandra Wysocka, Warszawa; od nr 50-nadal Agencja Promocyjno-Wydawnicza Opoka Bożena M. Dołęgowska-Wysocka, Warszawa.

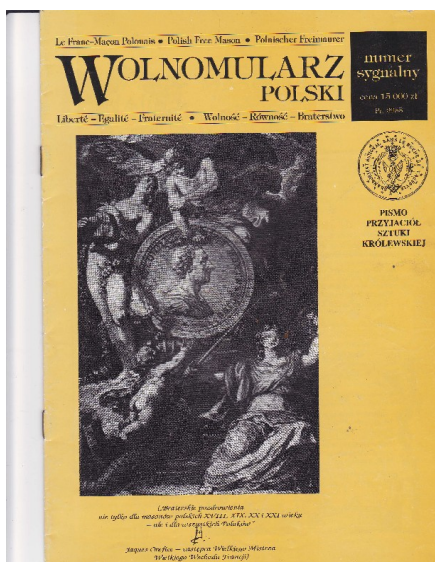
²¹ „Wolnomularz Polski”, nr. sygnałny, s.2: szerzej o genezie „Wolnomularza” zob.: A. W. Wysocki, *Jak wydawać masońskie pismo w: Transformacja mediów 1989-1995, Materiały Pomocnicze do Najnowszej Historii Dziennikarstwa* t. 26, pod. red. A. Słomkowskiej, Warszawa 1996, a następnie przedruk w „Bibliotecze Wolnomularza Polskiego” (luty 1996) t. 2 oraz w „Wolnomularzu Polskim” nr 50, s.8- 14, wiosna 2012.

Numer sygnałowy składał się zarówno z przedruków z innych pism, jak i z tekstów dotyczących przeszłości masonerii. Tematyka dotyczyła w dużej mierze wolnomularstwa związanego z Wielkim Wschodem Francji, a także wiele miejsca poświęcono lożom kobiecym i adopcyjnym. Z doboru tekstów można było wywnioskować, iż pismo będzie raczej ideowo zbliżone do tego właśnie liberalnego nurtu masonerii. W 1 numerze „Wolnomularza” redaktorzy Adam Witold Wysoki oraz Mirosława Dołęgowska - Wysocka uściślili jednak charakter wydawanego tytułu:

Jesteśmy i pragniemy pozostać pismem niezależnym, otwartym na wszystkie ryty i obrządku wolnomularskie. Nie będąc organem żadnej określonej loży czy też obediencji, tym wszechstronnie i obiektywnie będziemy mogli Przyjaciółom Sztuki Królewskiej przybliżyć sprawy i problemy, którymi żyją „Dzieci Wdowy” tak w Polsce jak i na świecie²².

W trzecim numerze pisma²³ pojawiła się stopka redakcyjna informująca o Radzie Programowo - Naukowej, którą tworzyli prof. dr hab. Ludwik Hass - przewodniczący; prof. dr hab. Maria Szyszkowska - etyk, filozof; prof. dr hab. Andrzej Nowicki - filozof (1919-2011), w latach 1997-2001 Wielki Mistrz Wielkiego Wschodu Polski – członkowie oraz dr Mirosława Dołęgowska - Wysocka - sekretarz. Podano również informację, iż Tadeusz Andrzejewski (jeden z animatorów odrodzenia liberalnego wolnomularstwa w Polsce) jest honorowym zastępcą redaktora naczelnego i stałym przedstawicielem na Francję oraz Unię Europejską.

²² „Wolnomularz Polski” 1994 nr 1 (styczeń/luty), s. 2; tenże nr 1 w maju 1997 miał skróconą reedycję w wersji niemieckojęzycznej oraz reedycję w języku polskim w roku 2013 z okazji dwudziestej rocznicy wydawania czasopisma

²³ „Wolnomularz Polski” 1994 nr 3(maj-czerwiec), s. 27

Od początku czasopismo deklarowało się jako „Niezależne i Liberalne Pismo Przyjaciół Sztuki Królewskiej”.

Przez pierwsze dwa lata (1994 – 1995) „Wolnomularz” ukazywał się w miarę regularnie w cyklu dwumiesięcznym, był do nabycia nie tylko w prenumeracie, ale również w niektórych księgarniach i empikach większych miast, a jego wydawcą była Agencja Promocyjno-Wydawnicza „Akacja”. Od stycznia 1996 r., „nie tylko z przyczyn finansowych” (jak to określili redaktorzy w tekście *Dziesięć lat „Wolnomularza Polskiego”*²⁴) zrezygnowano ze sprzedaży w kioskach i księgarniach. Rozprowadzany był odtąd wyłącznie w obiegu wewnętrznym oraz w prenumeracie „non profit” dla grona stałych czytelników. Zmieniła się również szata typograficzna i druk zamieniony został na odbitki kserograficzne. Można pół żartem a pół serio określić, iż czasopismo upodobniło się do nielegalnej „bibuły” ze względu na stosunkowo nieduży krąg odbiorców oraz sposób powielania.

„Wolnomularz” stał się nieregularnikiem – ukazywał się w najlepszym razie kilka razy w roku, a np. w 2001 tylko raz. W okresie 1994 - 2005 wydano 49 numerów czasopisma, chociaż dwukrotnie periodyk nie ukazał się (chodzi o nr 34, chyba z roku 2001 oraz 39 prawdopodobnie z roku 2003)²⁵, a mimo tego redakcja zachowała ciągłość numeracji, by znowu po prawie sześcioletniej przerwie w 2012 r wznowić tytuł już w innej rzeczywistości wydawniczej. Teksty ówczesnie publikowane na łamach „Wolnomularza” miały popularny charakter, były często przeplatane rysunkami i wierszami satyrycznymi. Poświęcano zdecydowanie więcej uwagi nurtowi romańskiemu wolnomularstwa, przynajmniej w pierwszych latach. Na jego łamach dużo się również pisało o Uniwersalnej Lidze Masońskiej, utworzonej w 1905, międzynarodowej organizacji zrzeszającej wolnomularzy wszystkich rytów i obrządków oraz obediencji i Wielkich Lóż z kilkudziesięciu krajów Europy, Ameryki oraz innych kontynentów, afiliowanej przy ONZ. Nie było to przypadkowe, bowiem A. W. Wysocki pełnił funkcję prezydenta Polskiej Grupy Narodowej UFL, a Andrzej Nowicki był wówczas jednym z wiceprezydentów UFL-Polska²⁶. „Wolnomularz” w odróżnieniu od „Ars Regii” nie posiadał typowych działów tematycznych, były to raczej stałe nazwy poszczególnych szpalt (a i to nie zawsze) np. *Sekret Budowy, Masoni i polityka, Nasi Wielcy, Po pracach i Agapie*.

---

²⁴ „Wolnomularz Polski” 2003 nr 40 (listopad-grudzień), s. 4

²⁵ <http://www.wolnomularstwo.pl/> - czasopismo - archiwum „Wolnomularza Polskiego”, dostęp z dn. 8.11.2013 (strona działała od września 2005 do września 2015)

²⁶ Więcej o UFL <http://www.wolnomularstwo.pl/> - organizacje- Uniwersalna Liga Masońska dostęp z dn. 8.11.2013 (strona działała od września 2005 do września 2015).

„Wolnomularz Polski” został wznowiony w nowej formule wiosną 2012 r., otrzymał nr 50. Adam W. Wysocki i Mirosława Dołęgowska - Wysocka w tekście „Powrót „Wolnomularza” takimi słowy określili zadania wznowionego periodyku:

Nowy „Wolnomularz Polski” będzie czerpał z najlepszych tradycji prasy drukowanej, stanie się kwartalnikiem ukazującym się wiosną, latem, jesienią i zimą, obecnym w prenumeracie i wybranych prestiżowych księgarniach. Jednak w dzisiejszych czasach na rynku medialnym króluje Internet i media społecznościowe. Będziemy zatem obecni w postaci wirtualnej na stronach WWW, na facebooku i twitterze. Nie zmienimy formuły merytorycznej. Chcemy docierać do sióstr i braci z wszystkich łóż polskich, niezależnie od ich rytu i obrządku, chcemy pozyskiwać Przyjaciół Sztuki Królewskiej z całej Polski. Chcemy łączyć a nie dzielić w imię najszczytniejszych haseł: Wolności, Równości i Braterstwa”²⁷.

Od tego czasu „Wolnomularz” ukazuje się regularnie jako kwartalnik w nakładzie kolekcjonerskim 333 egzemplarzy. Oficjalnym wydawcą jest Agencja Wydawniczo-Promocyjna OPOKA. Jest dostępny w prenumeracie, a w wolnej sprzedaży jedynie w Księgarni Naukowej im. B. Prusa w Warszawie.

Od nr 68 (jesień 2016) – nastąpiła zmiana na stanowisku redaktora naczelnego, Adama Witolda Wysockiego, który został redaktorem seniorem, zastąpiła Mirosława Dołęgowska-Wysocka.

Wolnomularz posiada również swoją stronę internetową pod adresem <https://wolnomularzpolski.com/> oraz profil na portalu społecznościowym Facebook.

W najnowszej obecnej wersji można zaliczyć „Wolnomularza Polskiego” do periodyków popularnonaukowych, takich jak np. magazyn historyczny „Mówią Wieki”.

Po zakończeniu edycji naukowego periodyku „Ars Regia”, pozostał jedynym polskim tytułem wolnomularskim dostępnym dla szerszego odbiorcy. Oprócz tekstów poświęconych przeszłości sztuki królewskiej, publikuje materiały dotyczące aktualnych wydarzeń dotyczących wolnomularstwa w kraju i na świecie, jak również stara się na bieżąco śledzić wszelkie wydawnictwa dotyczące masonerii i publikować o nich informacje²⁸.

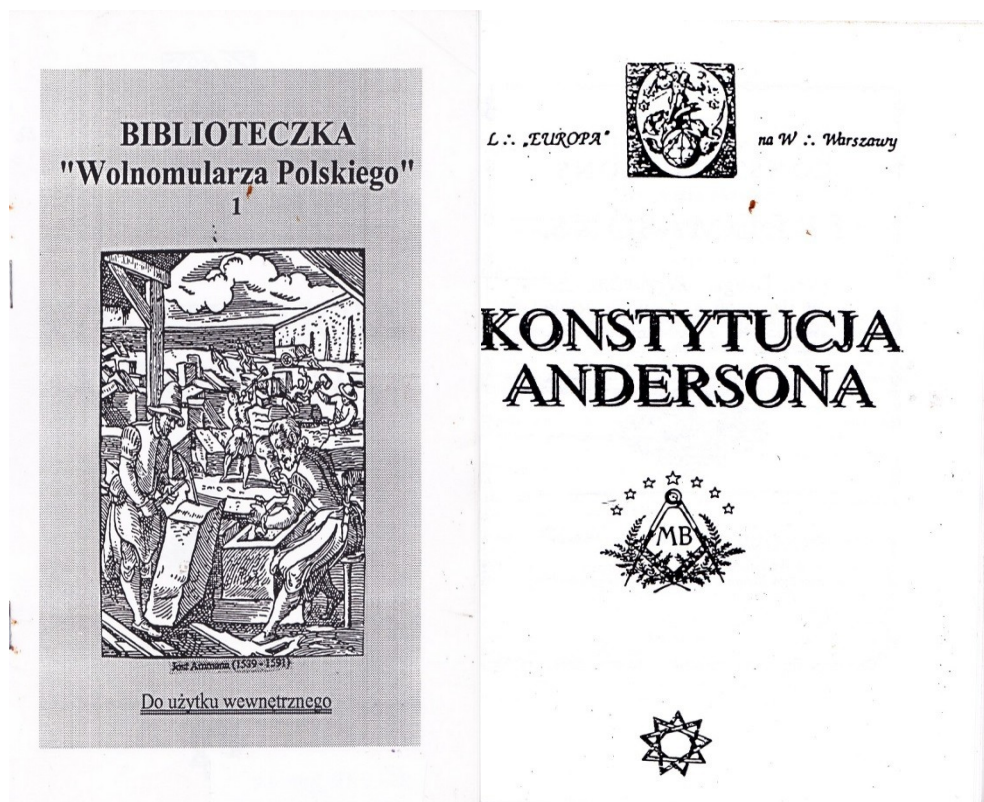
Wielką zasługą redakcji „Wolnomularza Polskiego” było opublikowanie kilkudziesięciu broszur w ramach „Biblioteczki Wolnomularza Polskiego”, a także na

---

²⁷ „Wolnomularz Polski” 2012 nr 50 (wiosna), s. 2.

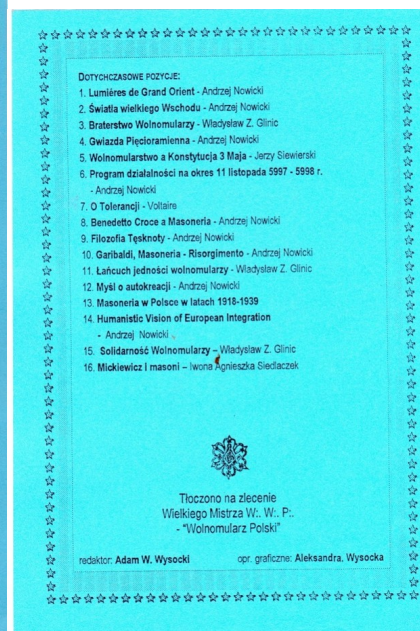
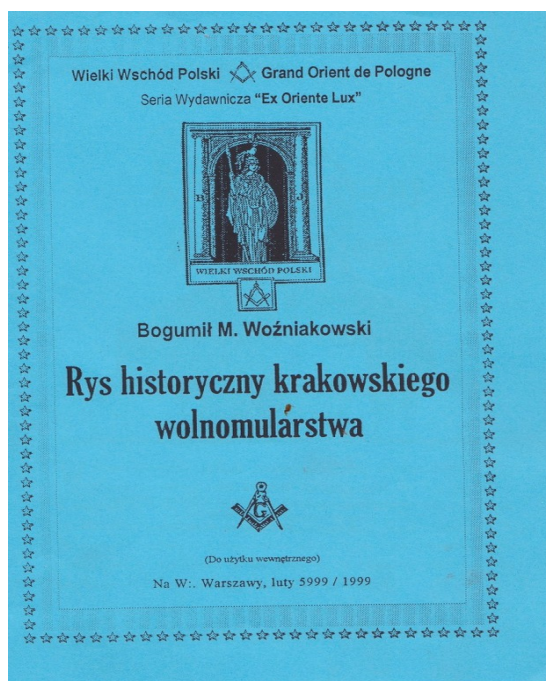
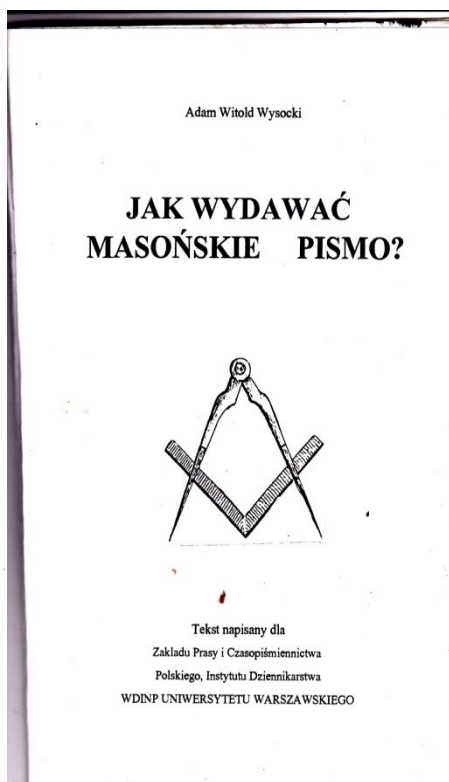
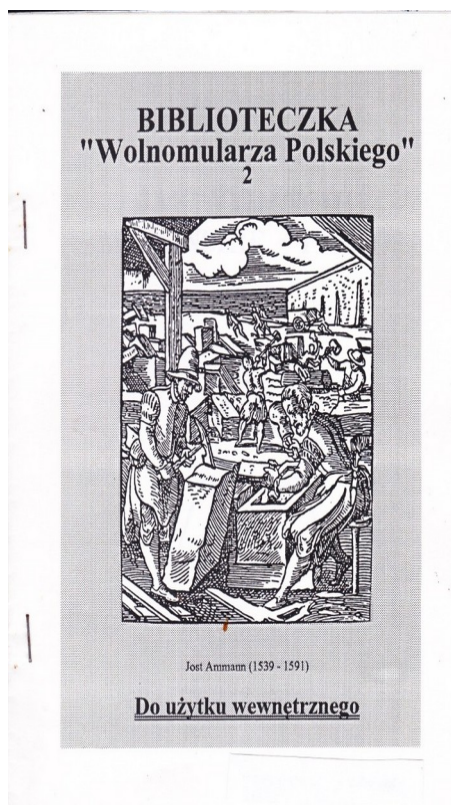
²⁸ Ostatni numer Wolnomularza Polskiego, [76], ukazał się jesienią 2018 roku, była to decyzja ówczesnej redaktor naczelnej, spowodowana tym iż w październiku 2018 zmarł długoletni redaktor i współzałożyciel pisma Adam Witold Wysocki.

zlecenie Wielkiego Wschodu Polski wydawanie serii wydawniczej „Ex Oriente Lux”²⁹. To właśnie w ramach „Biblioteczki Wolnomularza”, w zeszycie nr 1 w roku 1994 ukazał się w języku polskim tekst wolnomularskiej *Konstytucji Andersona* a w zeszyt nr 2 tekst autorstwa Adama Witolda Wysockiego *Jak wydawać masońskie pismo*.

²⁹ <http://www.wolnomularstwo.pl/> - czasopisma – Archiwum Biblioteczki Wolnomularza Polskiego ; Archiwum Ex Oriente Lux dostęp z dn. 8.11.2013 (strona działała od września 2005 do września 2015).

W latach 2004-2006 zespół redakcyjny „Wolnomularza” wydawał również „Akację”³⁰ – magazyn aktualności „Wolnomularza Polskiego”. Był to periodyk o charakterze typowo informacyjnym, zawierający wiadomości z życia łóż w Polsce i na świecie oraz

³⁰ „Akacja” Magazyn Aktualności Wolnomularza Polskiego / [Adam Witold Wysocki red. nac.]. Adres wydawniczy: Warszawa: Przyjaciele Sztuki Królewskiej. Adnotacja na okładce „do użytku wewnętrznego”.

przedruki tekstów poświęconych sztuce królewskiej z prasy krajowej i zagranicznej. „Akacja” ukazywała się również w obiegu zamkniętym³¹.

AKACJA

MAGAZYN AKTYWISTÓW WOLNOMULARSKA POLSKIEGO NR 1 KWIECIEŃ - MAJ 2005 ROK

Terrorystyczny atak na turecką masonerię

Współczesna polityka międzynarodowa przetrwała w wyniku ataku na światowe zjednoczenie masonerii, które miało miejsce w 1776 roku. Wówczas to w Paryżu odbyła się konferencja, na której postanowiono o utworzeniu Wielkiej Loży Francuskiej. W tym celu wybrano 1235 masonów, którzy mieli być reprezentantami wszystkich krajów. W tym czasie w Paryżu odbyła się konferencja, na której postanowiono o utworzeniu Wielkiej Loży Francuskiej. W tym celu wybrano 1235 masonów, którzy mieli być reprezentantami wszystkich krajów.

TAJEMNICE CALUNU TURYNŚKIEGO

Calun turyński nie może być fałszerstwem – sugerują włoscy naukowcy, którzy na zewnętrznej powierzchni płótna niespodziewanie odkryli drugi wizerunek twarzy. To odkrycie może sprawić, że spory o pochodzenie calunu rozgorzeją na nowo

Sąd się wodzi, że calun turyński nie może być fałszerstwem – sugerują włoscy naukowcy, którzy na zewnętrznej powierzchni płótna niespodziewanie odkryli drugi wizerunek twarzy. To odkrycie może sprawić, że spory o pochodzenie calunu rozgorzeją na nowo.

AKACJA

MAGAZYN AKTYWISTÓW WOLNOMULARSKA POLSKIEGO NR 1 KWIECIEŃ - MAJ 2005 ROK

Wolnomularze z adogmatycznymi chęć reprezentacji w Unii Europejskiej

DEKLARACJA „EME” Z ISTAMBUŁU

Wolnomularze z adogmatycznymi chęć reprezentacji w Unii Europejskiej. Deklaracja „EME” z Istambułu. Wskazanie na brak reprezentacji w Unii Europejskiej. Wskazanie na brak reprezentacji w Unii Europejskiej.

Wolnomularze z adogmatycznymi chęć reprezentacji w Unii Europejskiej. Deklaracja „EME” z Istambułu. Wskazanie na brak reprezentacji w Unii Europejskiej. Wskazanie na brak reprezentacji w Unii Europejskiej.

„Biuletyn Droit Human”
 Mówiąc o prasie wolnomularskiej warto również wspomnieć o próbach wydawniczych innych obrządków wolnomularskich działających na terenie Polski.

³¹ <http://www.wolnomularstwo.pl/> - czasopisma – Archiwum Akacji dostęp z dn. 8.11.2013 (strona działała od września 2005 do września 2015).

W listopadzie 1999 r. ukazał się pierwszy i, jak się okazało, jedyny numer „**Biuletynu Le Droit Humain**” wydanego z inicjatywy członków Polskiej Jurysdykcji Międzynarodowego Mieszanego Zakonu Wolnomularskiego. Le Droit Humain. Cezary Leżeński (1930-2006), ówczesny Prezydent Polskiej Jurysdykcji DH w liście z dn. 28.02.2000 adresowanym do Norberta Wójtowicza (historyka wolnomularstwa z Wrocławia) wyjaśnił, iż „Biuletyn” był indywidualną inicjatywą paru osób i że wzbudził szereg wątpliwości, co do wielu sformułowań zbyt uogólniających indywidualne poglądy, i że w takim razie nie może on być żadnym źródłowym materiałem, na który mógłby się ktokolwiek powołać.

Leżeński zaznaczył również, iż sam „Biuletynu” nie posiada³². Drugim tytułem wydawanym przez ten obrządek są „**Więzy**” - wewnętrzny biuletyn Międzynarodowego Mieszanego Zakonu Wolnomularskiego "Le Droit Humain" - Federacja Polska (do 2002 - Jurysdykcja Polska)³³. Ukazuje się od 1999, w postaci papierowej i elektronicznej - dystrybuowany wyłącznie wśród członków Zakonu. Ukazuje się 3, 4 razy w roku (numeracja obejmuje dany rok). Zawiera informacje tekstowe i fotorelacje najważniejszych wydarzeniach z życia Zakonu Międzynarodowego i Federacji Polskiej, wybrane deski (referaty lożowe), komunikaty władz międzynarodowych i krajowych Redakcja mieści się w Warszawie³⁴.

"Hermes Polski"

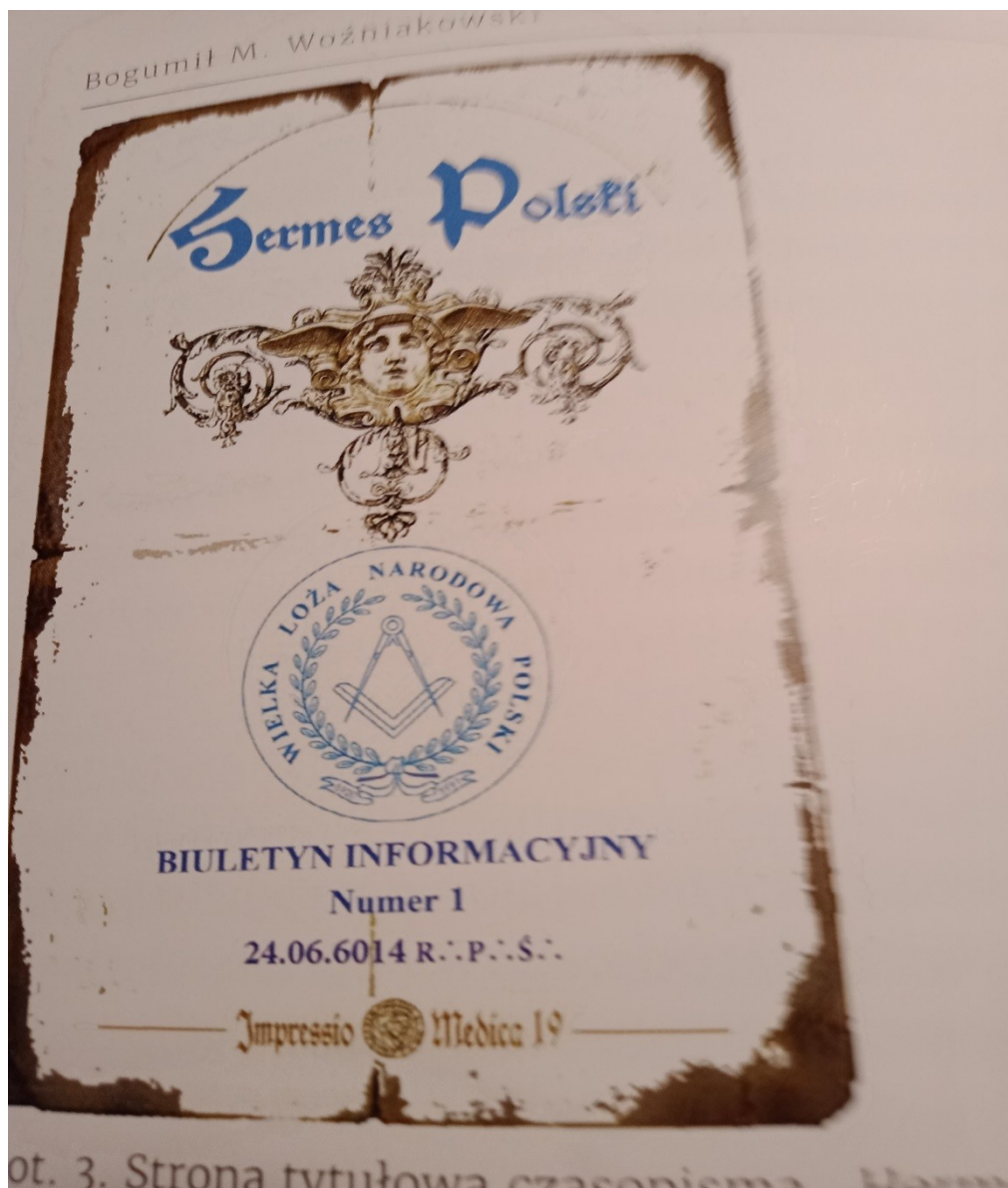
Wydawnictwa powiązane z Wielką Lożą Narodową Polski w latach 2014 – 2020 to przede wszystkim „Hermes Polski” i „Hermes Szymbarski”. Decyzją Wielkiego Mistrza WLNP Aleksandra Kalinowskiego, w roku 2014 powołany został wewnętrzny, roczny Biuletyn Zakonu, pod tytułem "Hermes Polski". Pierwszy numer biuletynu, wydany jako zwiastun, 3 **maja** 2014 r., w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3-go Maja. W biuletynie uhonorowano jedno z najważniejszych wydarzeń w życiu Państwa i Wolnomularstwa Polskiego, jako że większość posłów na Sejm Wielki, która brała udział w nocnym głosowaniu nad "Ustawą Zasadniczą" była Wolnomularzami.

---

³² Ksero fragmentu listu Cezarego Leżeńskiego z dn. 28.02.2000 do dr Norberta Wójtowicza (w posiadaniu autora). Biuletyn wydano z inicjatywy kilku członków Polskiej Jurysdykcji Międzynarodowego Mieszanego Zakonu Wolnomularskiego „Le Droit Humain”. Adres wydawniczy: Warszawa, Katowice, Toruń.

³³ Wewnętrzny biuletyn Międzynarodowego Mieszanego Zakonu Wolnomularskiego „Le Droit Humain-Federacja Polska (do 2002 Jurysdykcja Polska). Ukazuje się od 1999, 3-4 razy rocznie (numeracja odrębna w obrębie roku) w postaci papierowej i elektronicznej. Adres redakcji i miejsce wydania: Warszawa.

³⁴ Informacje uzyskane od dr Witolda Sokali – Wielkiego Mówcy Federacji Polskiej DH oraz przewodniczącego Loży DH Michał Tokarzewski Karaszewicz w Kielcach.

Źródło: zdjęcie udostępnione dzięki uprzejmości wydawcy

Redaktorem naczelnym Biuletynu Informacyjnego „Hermes Polski” został Brat Marek Stefan Szmidt. Ukazały się trzy wydania Biuletynu "Hermes Polski", gdy po wyborach, w WLNP kolejny Wielki Mistrz Jacek Klocek zakazał jego wydawania. Treść biuletynu "Hermes Polski" miała stricte wewnętrzny charakter. Po tym jak Wielki Mistrz wydał zakaz wydawania biuletynu "Hermes Polski" grupa składająca się z czterech Braci postanowiła wydawać nowy periodyk roczny o tematyce wolnomularskiej pod tytułem "Merkuriusz Szymbarski". Redaktorem naczelnym został znów Brat Marek Stefan Szmidt, a w odróżnieniu od "Biuletynu" wewnętrznego, jakim był "Hermes Polski", nowy rocznik uzyskał numer ISSN i jest rozsyłany do wszystkich ustawowo wskazanych bibliotek, w tym również do

bibliotek uniwersyteckich w kraju i zagranicą. Fragmenty biuletynu są również dostępne w kilku językach na <https://tiny.pl/7ppdk>

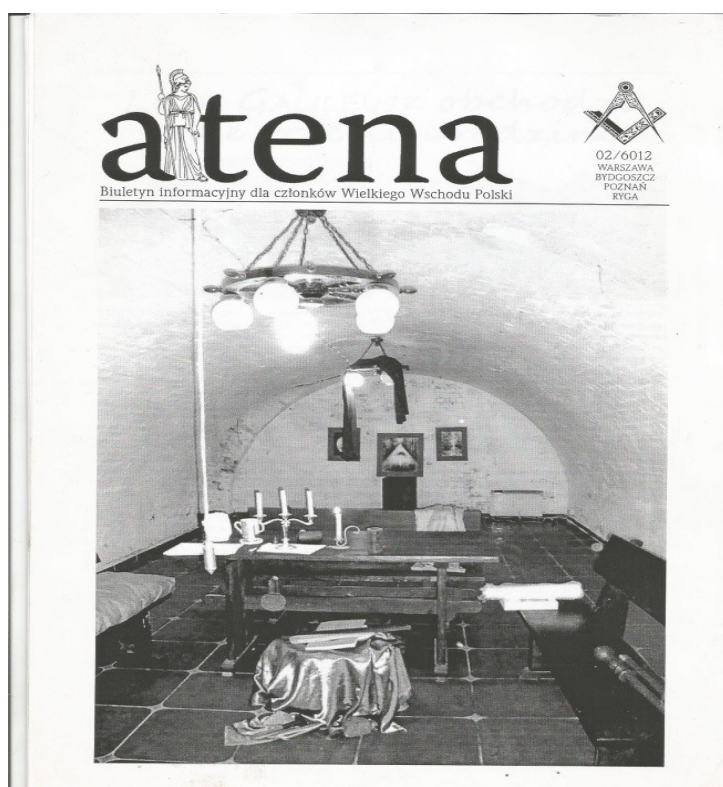

Źródło: na <https://tiny.pl/7ppdk>

Treść "Mercuriusza Szymbarskiego" nie podlega już wewnętrznym ograniczeniom WLNP i nie publikuje się w nich kwestii objętych dyskrecją wolnomularską, a zawarte w nim artykuły poruszają głównie tematykę historyczną, moralną oraz informują o wydarzeniach wolnomularskich- najczęściej o tematyce rocznicowej, w których brali udział wybitni przedstawiciele Zakonu.

„Atena” i „Nowa Atena”

Wielki Wschód Polski początkowo wydawał biuletyn pod nazwą „Atena”³⁵, autor niestety nie zna z autopsji tego periodyku i nie wie, w jakim czasokresie się ukazywał i jaki miał charakter. Należy przypuszczać, iż również był biuletynem informacyjnym dla członków łóż zrzeszonych w WWP. Autorowi udało się jedynie pozyskać od jednego z byłych Wielkich Mistrzów WWP skan jednego z numerów z roku 2012, Natomiast w lutym 2016 roku pojawił się na stronie Wielkiego Wschodu Polski <http://www.wielkiwschod.pl/>³⁶, zapisany w formacie PDF biuletyn „Nowa Atena”³⁷ (nr 1 z 2015), należy przyjąć, iż jest to kontynuacja wydawanej poprzednio „Ateny”. Na winiecie podano nazwy czterech miast Warszawa, Bydgoszcz, Gdańsk i Ryga, zapewne jest to adres wydawniczy, zresztą „Atena” posiadała na winiecie identyczny. Na okładce, obok tytułu, znajduje się napis: Wielki Wschód Polski Stowarzyszenie/Zakon Wolnomularski Liberalny adogmatyczny, mieszany.

³⁵ Biuletyn informacyjny dla członków Wielkiego Wschodu Polski. Adres wydawniczy: Warszawa, Bydgoszcz, Poznań, Ryga.

³⁶ Dostęp z dn. 20.09.2016.

³⁷ Biuletyn Wielkiego Wschodu Polski – Stowarzyszenia/ Zakonu Wolnomularskiego, Liberalnego, adogmatycznego, mieszanego. Adres wydawniczy: Warszawa, Bydgoszcz, Gdańsk, Ryga.

Źródło: Archiwum własne

Na treść biuletynu składa się kalendarium wydarzeń II połowy roku 2015 WWP, tekst omawiający wizytę Wielkiego Mistrza WWP na spotkaniu w Komisji Europejskiej, informacja o wystawie „Poznaj niepoznane” w kieleckim Muzeum Dialogu Kultur, której współorganizatorem był WWP (wystawa trwała od 1.10.2015 do 3.01.2016) oraz informacja o planszowej prezentacji WWP w siedzibie Wielkiego Wschodu Francji na rue Cadet w Paryżu, ilustrowana 4 kopiami polskich dokumentów wolnomularskich znajdujących się w zbiorach Archiwum Muzeum Masońskiego przy WWF.

„Red Mountain Pass”

W 2004 r. zaczął się ukazywać „Red Mountain Pass”, Magazyn Nieregularny The Hermetic Mystic Order of Red Mountain Pass Babylon w Polsce. Przez pewien czas w latach 2005 - 2007 r. istniała strona internetowa sygnowana jako Hermetic Mystic Order of Red Mountain Pass Babylon w Polsce <http://hmormpb.republika.pl>, gdzie przez moment był dostępny numer sygnałny, datowany 11.04.6004. Numer sygnałny miał tylko dwie strony i był tekstem informacyjnym dotyczącym tej struktury, opracowanym przez Ferdinanda Kasera, przedstawiciela H.M.O.R.M.P.B. w Polsce.

Nr 1 jest datowany na 24.06.6004 r, nr 2 na 21.09.6004, nr.3 na 27.12.6004, nr.4 na 27.03.6007. W numerze 2 opublikowano skrótowe kalendarium polskiej masonerii, z którego można dowiedzieć się, iż w roku 2001 w Cebu City na Filipinach powstała pierwsza komórka tej organizacji, w 2003 miały miejsce pierwsze próby jej zaszczepienia na polskim gruncie, a w 2004 ukazał się numer sygnałny biuletynu. Pozostałe numery liczyły po 4 strony i mniej więcej połowa ich objętości stanowiły przedruki tekstów z innych książek. Czy oprócz wymienionych ukazało więcej numerów, o tym autorowi nie jest wiadomo, jak również po zniknięciu strony internetowej piszący te słowa nigdzie nie napotkał na wzmianki o funkcjonowaniu tej organizacji na terenie Polski.

Podsumowanie

Podsumowując, należy stwierdzić, iż współczesne polskie czasopiśmiennictwo wolnomularskie, według stanu na koniec r. 2017, ogranicza się do jedyne go tytułu wydawanego tradycyjną techniką tj. „Wolnomularza Polskiego”. Natomiast wyraźnie daje się zauważyć tendencja do publikowania w Internecie. Praktycznie wszystkie działające obecnie w Polsce obediencje, jak i poszczególne loże, posiadają swoje strony internetowe³⁸, a wiele z nich ma także i profile na popularnym portalu społecznościowym Facebook. Jest to wynik obecnej rzeczywistości – dostęp do Internetu jest powszechny - publikując w sieci można dotrzeć do bardzo szerokiego kręgu odbiorców i, co jest też istotne, ponosząc z tego tytułu o wiele mniejsze koszty finansowe (lub całkowicie bezkosztowo). A jednak szkoda, iż tak się dzieje, nic przecież nie zastąpi tradycyjnego czasopisma, dlatego z tego miejsca wypada wyrazić życzenie, by „Wolnomularz Polski” ukazywał się jak najdłużej i by pojawił się następca tak bardzo zasłużonej „Ars Regii”.

Bogumił M. Woźniakowski(Kraków)

---

³⁸ Wielka Loża Narodowa Polski <http://wlnp.pl/> ; Międzynarodowy Mieszany Zakon Wolnomularski Le Droit Humain Polska <http://droithumain.pl/> ; Wielki Wschód Polski <http://www.wielkiwschod.pl/> ; Wielka Loża Kultur i Duchowości <http://glcs.pl/> ; Ars Regia <http://arsregia.pl> ; Wolnomularz Polski <http://wolnomularzpolski.com> ; Loża Kultura <http://lozakultura.pl> ; Loża Galileusz <http://www.loza-galileusz.pl>;Loża Prometea <http://www.lozaprometea.pl>;Loża Gaja Aeterna <http://www.lozagaja.pl>; Loża Pierre et Marie Curie <http://www.warsztatpmc.com/pl/>; Loża Nadzieja <http://www.loza-nadzieja.pl/> ; Loża Matka Kopernik <http://lmkopernik.org/>; Sztuka Królewska w Polsce <http://sztukakrolewska.pl/> Rzeczpospolita Wolnomularska <http://wolnomularstwo.info.pl/> /

ANEKS

(wykaz na podstawie zbiorów własnych autora oraz informacji z działającej od września 2005 do września 2015 strony Wirtualny Wschód Wolnomularski <http://www.wolnomularstwo.pl/> czasopisma-archiwum, „Wolnomularza Polskiego” (dostęp z dn. 8.11.2013), oraz http://maciejbstepien.com/oldsite/pbw_prasa.html (dostęp z dn. 8.11.2013))

BIULETYN / SPOŁECZNOŚĆ WOLNOMULARZY POLSKICH

Adres wydawniczy: Paryż-Londyn-Rzym-Florencja-Rotterdam –N.York-Caracas-SaoPaulo

Directeur de Publication Wiesław Ulatowski, 1971-1988

- R. 1 : 1971 nr 1
- R. 2 : 5972[=1972] nr 2
- R. 3 : 5974[=1974] nr 3
- R. 4 : 5976[=1976] nr 4
- R. 5 : 5977[=1977] nr 5, 6
- R. 6 : 5978[=1978] nr 7
- R. 7 : 5979[=1979] nr 8, 9
- R. 8 : 5980[=1980] nr 10
- R. 9 : 5982[=1982] nr 11
- R.10 : 5983[=1983] nr 13
- R. 11 : 5986[=1986] nr 14
- R. 12 : 5988[=1988] nr 15

Uwagi: Wydawany nieregularnie. Nie ukazał się w roku 1973, 1975, 1981, 1984, 1985, 1987. Data wydania numeru 12 nie znana

ARS REGIA

Czasopismo poświęcone myśli i historii wolnomularstwa / [red. Tadeusz Cegielski] 1992-2013 .Opis fizyczny: 24 cm.

- R.1 : 1992 nr 1 (wrzesień) (183 strony)
- R.2 : 1993 nr 1(2) (174 strony)

nr 2(3) (164 strony)
nr 3/4 (4 / 5) (223 strony)
R. 3 : 1994 nr 1 (6) (154 strony)
nr 2(7) (201 stron)
nr 3/4 (8 /9) (187 stron)
R. 4/5 : 1995/1996 nr 1 / 2 (9 / 10) [sic] (wydany 1996) (193 strony)
R. 6 : 1997 nr 1/ 2 (11 / 12) (304 strony)
R. 7/8 : 1998/1999 nr 13/14 (wydany 2000) (305 stron)
R. 9 : 2006 nr 15/16 (wydany 2006) (312 stron)
R. 10 : 2007/2008 nr 17 (wydany 2008) (327 stron) – nr. jubileuszowy 15-lecie
R. 11 : 2008/2009 nr 18 (wydany 2009) (268 stron)
R. 12 : 2010 nr 19 (wydany 2010) (356 stron)
R. 13 : 2012/2013 nr 20 (wydany 2013) (384 strony)
UWAGI: ISSN 1230-1442. Od nr 1 (2) 1993 a dodatkowo ISBN 83-87676-15-2 (od nr 15/16/2006 ; podtytuł: Kwartalnik poświęcony myśli i historii wolnomularstwa. Od nr 3/4 (4/5) 1993 wewnątrz podtytuł: "Kwartalnik Fundacji "Sztuka Królewska w Polsce" poświęcony myśli i historii wolnomularstwa. Od nr 1/2 (9/10) 1995/1996 podtytuł: Czasopismo poświęcone myśli i historii wolnomularstwa; wewnątrz podtytuł: Czasopismo Fundacji "Sztuka Królewska w Polsce" poświęcone myśli i historii wolnomularstwa. Od nr 17 (2007/2008) tytuł: Ars Regia. Rocznik; wewnątrz podtytuł: Rocznik poświęcony myśli i historii wolnomularstwa. Błąd w numeracji bezwzględnej w nr 1/2 (9/10) 1995/1996. Powinno być: 1/2 (10/11)
Wydawca: nr 1-8/9 Wydawnictwa Fundacji „Historia pro Futuro i Klio sp. o.o, Warszawa ; nr 9/10 Wydawnictwo Fundacji Historia Pro Futuro, Warszawa; nr 11/12-20 Klio sp. o.o, Warszawa

WOLNOMULARZ POLSKI

Le Franc-Maçon Polonais = Polish Free Mason = Polnischer Freimaurer : pismo Przyjaciół Sztuki Królewskiej / red nacz Adam Witold Wysocki 1994-2016 ; Mirosława Dołęgowska Wysocka 2016 nadal ; Opis fizyczny: 28 cm. ISSN 1231-0115 (od nr 2/1994)
Wariant tytułu: Le Franc-Maçon Polonais ; Polish Free Mason ; Polnischer Freimaurer
Wydawca : Nr 1-5 Agencja Promocyjno-Wydawnicza Akacja, Warszawa; nr 6-49? skład i opracowanie graficzne Aleksandra Wysocka, Warszawa; od nr 50-nadal Agencja Promocyjno-Wydawnicza Opoka Bożena M. Dołęgowska-Wysocka, Warszawa

Nr sygnałny wrzesień 1993 r. (20 stron)

Nr 1- styczeń-luty 1994 r. (26 stron) oraz maj 1997 r. (7 stron)- (wersja niemieckojęzyczna)

Nr 2- marzec-kwiecień 1994 (24 strony)
Nr 3- maj-czerwiec 1994 (29 stron)
Nr 4- lipiec-październik 1994 (28 stron)
Nr 5- listopad 1994-luty 1995 (29 stron)
Nr 6 - marzec-grudzień 1995 (nie liczbowany) (15 stron)
Nr 7- marzec 1996 (13 stron)
Nr 8- maj-czerwiec 1996 (18 stron)
Nr 9 - październik 1996 (19 stron)
Nr 10- grudzień 1996 (17 stron,)
Nr 11-12 - luty-marzec 1997 (18 stron)
Nr 13-14 - maj-czerwiec 1997 r. (14 stron,)
Nr 15-16 - październik - listopad 1997 r. (19 stron)
Nr 17-18 - grudzień - styczeń 1997/1998 r. (16 stron)
Nr 19-20 - luty - marzec 1998 r. (16 stron)
Nr 21-22 - maj - czerwiec 1998 r. (16 stron)
Nr 23-24 - sierpień - wrzesień 1998 r.(16 stron) – nr. jubileuszowy 5-lecie
Nr 25 - 11 listopada 1998 r. wydanie specjalne (4 strony)
Nr 26-27 - luty - marzec 1999 r. (16 stron,)
Nr 28 - maj - czerwiec 1999 r. (16 stron)
Nr 29 - październik - listopad 1999 r.(16 stron)
Nr 30 - styczeń - luty 2000 r. (16 stron)
Nr 31 - maj - czerwiec 2000 r. (16 stron)
Nr 32 - październik - listopad 2000 r. (16 stron)
Nr 33 - styczeń - luty 2001 r.(18 stron)
Nr 34 - nie ukazał się
Nr 35 - czerwiec 2002 r. (16 stron)
Nr 36 - grudzień 2002 r. (20 stron)
Nr 37 - styczeń - marzec 2003 r. (28 stron)
Nr 38 - maj - czerwiec 2003 r.(29 stron, 1,04 MB)
Nr 39 - nie ukazał się
Nr 40 - listopad-grudzień 2003 r. (34 strony) – nr. jubileuszowy 10-lecie
Nr 41 – styczeń - luty 2004 (24 strony)
Nr 42 – marzec - kwiecień 2004 (24 strony)
Nr 43 - maj-czerwiec 2004 (24 strony)

- Nr 44 – wrzesień - październik 2004 (24 strony)
Nr 45 - listopad-grudzień 2004 (20 stron)
Nr 46 - styczeń-luty 2005 (20 stron)
Nr 47- marzec - kwiecień 2005 (16 stron)
Nr 48- maj - czerwiec 2005 (16 stron)
Nr 49 - październik - listopad 2005 r. (15 stron)
Nr 50 - wiosna 2012 (48 stron)
Nr 51 - lato 2012 (48 stron)
Nr 52 - jesień 2012 (48 stron)
Nr 53 - zima 2012/2013 (48 stron)
Nr 54 - wiosna 2013 (48 stron)
Nr 55 - lato 2013 (48 stron)
Nr 56 – jesień 2013 (48 stron) – nr. jubileuszowy 20-lecie
Nr 57 – zima 2013/2014 (48 stron)
Nr 58 - wiosna 2014 (48 stron)
Nr 59 – lato 2014 (48 stron)
Nr 60 – jesień 2014 (48 stron)
Nr 61 – zima 2014/2015 (48 stron)
Nr 62 – wiosna 2015 (48 stron)
Nr 63 – lato 2015 (48 stron)
Nr 64 – jesień 2015 (48 stron)
Nr 65 – zima 2015/2016 (48 stron)
Nr 66 – wiosna 2016 (48 stron)
Nr 67 – lato 2016 (48 stron)
Nr 68 – jesień 2016 (48 stron)
Nr 69 – zima 2016/17 (48 stron)
Nr 70 – wiosna 2017 (48 stron)
Nr 71 – lato 2017 (48 stron)
Nr 72 – jesień 2017 (48 stron)
Nr 73 – zima2017/2018 (48 stron)
Nr 74- wiosna 2018 (48 stron)
Nr 75 – lato 2018 (48 stron)
Nr 76 – jesień 2018 (48 stron)

Magazyn Aktualności Wolnomularza Polskiego / [Adam Witold Wysocki red. nacz.].

Adres wydawniczy: Warszawa: Przyjaciele Sztuki Królewskiej

Adnotacja na okładce „do użytku wewnętrznego”

R.1:	2004		nr 1
	2004		nr 2
	2004	wrzesień	nr 3
	2004	październik	nr 4
	2004	grudzień	nr 5
R.2:	2005		nr 6
	2005	wrzesień	nr 7
R.3:	2006	styczeń	nr 8

RED MOUNTAIN PASS

Magazyn nieregularny The Hermetic Mystic Order of Red Mountain Pass of Babylon w Polsce

R.1:	6004	11 kwietnia	nr sygn.
	6004	24 czerwca	nr 1
	6004	21 września	nr 2
	6004	27 grudnia	nr 3
R.2:	6005	27 marca	nr 4

DH BIULETYN

Adres wydawniczy: Warszawa, Katowice, Toruń

R.1: nr 1

Biuletyn wydany z inicjatywy kilku członków Polskiej Jurysdykcji Międzynarodowego Mieszanego Zakonu Wolnomularskiego „Le Droit Humain”

WIĘZY

Adres redakcji i miejsce wydania : Warszawa

Wewnętrzny biuletyn Międzynarodowego Mieszanego Zakonu Wolnomularskiego „Le Droit Humain-Federacja Polska (do 2002 Jurysdykcja Polska)

Ukazuje się od 1999, 3-4 razy rocznie (numeracja odrębna w obrębie roku) w postaci papierowej i elektronicznej

ATENA

Biuletyn informacyjny dla członków Wielkiego Wschodu Polski
Adres wydawniczy: Warszawa, Bydgoszcz, Poznań, Ryga

NOWA ATENA

Biuletyn Wielkiego Wschodu Polski – Stowarzyszenia/ Zakonu Wolnomularskiego,
Liberalnego, adogmatycznego, mieszanego

Adres wydawniczy: Warszawa, Bydgoszcz, Gdańsk, Ryga

R.1: 2015 nr 1